

Disciplinnämndens verksamhet 2014

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

2015

Disciplinnämndens verksamhet 2014

SVERIGES ADVOKATSAMFUND
2015

© 2015 SVERIGES ADVOKATSAMFUND
REDAKTÖR: SOFIA RAHM
GRAFISK FORM: TIDNINGSMAKARNA AB
TRYCK: DANAGÅRDLITHO AB, ÖDESHÖG 2015
ISBN 978-91-637-8381-4

Innehåll

Allmänt om tillsynsverksamheten 6

Året i siffror 7

Granskning av revisionsintyg 9

Skyldigheten att svara Advokatsamfundet 13

Yppande av förlikningserbudanden 14

Intressekonflikter 14

**Skyldigheten att lämna information
om debitering och faktureringsprinciper** 16

Särskilda frågor avseende utsatta klienter 17

Särskilda frågor hänförliga till arvs- och familjerätt 18

Frågor rörande överklaganden och missade frister m.m. 19

Ramen för advokatverksamheten 20

Ytterligare avgöranden från disciplinnämnden 22

**Disciplinnämndens sammansättning
per den 31 december 2014** 25

Allmänt om tillsynsverksamheten

Advokatsamfundet utövar genom styrelsen och disciplinnämnden tillsyn över advokater.

En väsentlig del av tillsynen hänför sig till den disciplinära verksamheten. Ett disciplinärt tillsynsärende initieras regelmässigt genom att en enskild eller en advokat kommer in med en disciplinanmälan till Advokatsamfundet, i vilken kritik riktas mot en advokats agerande. Advokatsamfundet kan emellertid också genom information som erhållits eller inhämtats på initiativ från generalsekreteraren, efter beslut från styrelsen, själv initiera ett disciplinärende mot en ledamot.

Disciplinnämnden består av elva ledamöter: åtta som väljs av samfundet och tre offentliga representanter som utses av regeringen. Normalt tas en anmälan om disciplinärt ingripande först upp på en prövningsavdelning inom disciplinnämnden. En prövningsavdelning består av tre ledamöter, varav en offentlig representant. Är prövningsavdelningen enig om att påföljd inte är aktuell och enig om innehållet i beslutet, så får prövningsavdelningen avgöra ärendet. I annat fall ska ärendet hänskjutas till disciplinnämnden för behandling i plenum.

Handläggningen i nämnden är skriftlig. Är omständigheterna sådana att risk för utslutning finns ska dock advokaten kallas till muntlig inställelse. Advokatsamfundets talan förs då av en advokat och advokaten ifråga företräds av en försvarare.

De påföljder som kan komma i fråga om disciplinnämnden finner att en advokat har åsidosatt god advokatsed framgår av 8 kap. 7 § rättegångsbalken. Påföljderna är i) erinran, ii) varning, iii) varning med straffavgift (1 000–50 000 kr) och iv) utslutning ur Advokatsamfundet. I fall där en påföljd inte anses nödvändig kan en prövningsavdelning eller disciplinnämnden göra ett uttalande.

Principiellt intressanta avgöranden från disciplinnämnden publiceras löpande under året i tidskriften Advokaten och på Advokatsamfundets webbplats www.advokatsamfundet.se, under rubriken Advokatetik.

Året i siffror

Föregående års siffror anges inom parentes. Det bör uppmärksammas att en påföljd kan vara gemensam för flera ärenden och att flera påföljder kan förekomma i ett ärende.

Inkomna ärenden

Inkomna anmälningar 2014	555	(497)
Av styrelsen upptagna disciplinärenden	33	(20)

Avgjorda ärenden

Disciplinnämnden

Uttalande	9	
Erinran	61	
Varning	22	
Varning med straffavgift	15	
Uteslutning	1	
Ingen åtgärd	13	
Avslås/avvisas/avskrivs och Ingen åtgärd	37	
Totalt	158	(161)

Fyra personliga inställelser har förevarit under året.

Prövningsavdelningarna

Hänskjuts	92	
Uttalande	10	
Ingen åtgärd	341	
3-årsregeln	2	
Avvisas/avskrivs	18	
Totalt	463	(588)
Totalt antal avgjorda ärenden	621	(749)

Advokatsamfundets disciplinnämnd tog emot 555 anmälningar mot advokater under 2014. Det är 58 fler än under 2013 och motsvarar en ökning med 11,7 procent. Styrelsen tog upp 33 disciplinärenden på eget initiativ 2014. Det är en ökning på 65 procent jämfört med 2013 och utgör ett led i Advokatsamfundets förstärkta proaktiva tillsyn.

Totalt 621 ärenden behandlades inom disciplinnämnden under 2014. Det är 128 färre än under 2013. De flesta av de 463 ärendena avgjordes av någon av de tre prövningsavdelningarna. Prövningsavdelningarna hänsköt under året 92 ärenden att avgöras av disciplinnämnden i plenum.

Av de 158 ärenden som disciplinnämnden avgjorde ledde 99 ärenden till att advokaten fick en påföljd. I de flesta fall blev påföljden en erinran, men 22 advokater fick varningar och 15 advokater fick den näst strängaste påföljden: varning med straffavgift. En advokat uteslöts ur Advokatsamfundet.

Ärendet i vilket en advokat uteslöts var relaterat till granskningen av revisionsintyg. Advokaten hade under flera år inte kommit in med föreskrivna revisorsintyg. För några av åren hade han tidigare erhållit disciplinär påföljd för sin underlåtenhet. Vidare hade han försvårat Advokatsamfundets handläggning genom att inte komma in med yttrande.

Ärendena som ledde till varning med straffavgift dominerades av två kategorier förseelser: i) brister i revisionshänseende och ii) underlåtenhet att svara Advokatsamfundet.

Vad beträffar den första kategorin befanns skäl att ålägga straffavgift föreligga exempelvis när advokat – trots tidigare beslut från disciplinnämnden avseende underlåtenhet att komma in med föreskrivet revisorsintyg – fortfarande inte kommit in med sådant, och när det fanns brister i flera avseenden och advokaten dessutom gjort sig skyldig till liknande förseelser förut.

Beträffande den andra kategorin beslutade disciplinnämnden om straffavgifter i sex fall.

Ärendena som ledde till varning hänförde sig i många fall till advokatens agerande gentemot domstolar och myndigheter, och skyldighet att efterkomma frister. Disciplinnämnden tilldelade advokater varning i sju fall för att inte ha efterkommit förelägganden, missat frister och inte gett in överklaganden i tid. Vidare förekom några fall där advokaten inte inställde sig vid domstolen, och där advokaten genom sitt agerande bedömdes ha försvårat tingsrättens handläggning.

Erinran var, som framgått, den vanligast förekommande påföljden. Den kategori ärenden som dominerade här handlade om passivitet, både

vad gäller underlåtenhet att hantera uppdrag med tillbörlig skyndsamhet och underlåtenhet att besvara skrivelser och vara tillgänglig för kontakt. Sammantaget beslutade disciplinnämnden om erinran i 22 sådana ärenden under året.

Erinran tilldelades också i flera fall hänförliga till revision, exempelvis för underlåtenhet att ge in föreskrivna revisorsintyg, förekomst av avvikelser i revisionsberättelser och icke uppfyllda utbildningskrav.

Tre fall som ledde till erinran handlade om att advokaten uttryckt sig nedsättande/kränkande.

Erinran var också påföljden som tilldelades i de flesta ärenden där intressekonflikt bedömdes föreligga.

Justitiekanslern (JK) granskar alla Advokatsamfundets beslut i disciplinärenden. JK får överklaga disciplinnämndens beslut till Högsta domstolen. Vidare får JK påkalla åtgärd mot en ledamot om beslut fattats om att en anmälan skall avskrivas eller inte hänskjutas till disciplinnämnden. En sådan begäran från JK gör att ärendet behandlas av disciplinnämnden i plenum.

En advokat som utesluts kan klaga till Högsta domstolen.

På längre sikt är trenden att disciplinanmälningarna blir färre, trots att Sveriges advokatkår växer kraftigt. År 2000 kom 604 anmälningar in till disciplinnämnden, mot 555 anmälningar under 2014. Det innebär att antalet anmälningar under den tiden har minskat med 8 procent, trots att advokaterna har blivit 59 procent fler – från 3 535 advokater år 2000 till 5 638 advokater år 2014.

Till detta kommer ökningen av antalet biträdande jurister som per den 31 december 2014 uppgick till 1 790 stycken. En biträdande jurist ska givetvis följa god advokatsed. Men denne kan inte själv bli föremål för en disciplinär påföljd. Däremot ansvarar principalen som kan få påföljd på grund av brister i övervakningsplikten.

Granskning av revisionsintyg

Granskning av revisionsintyg ingår i Advokatsamfundets proaktiva tillsyn och är en kategori ärenden som styrelsen initierar. Skälet är att säkerställa att advokaters ekonomi är i ordning och i förekommande fall upptäcka brister på ett tidigt stadium.

Revisionsärenden kan exempelvis handla om att skyldigheten att ge in revisorsintyg till Advokatsamfundet inte efterlevts, att kravet på vidareutbild-

ning inte uppfyllts, eller att det föreligger avvikelser i revisionsberättelsen för advokatbyrån.

I 10 § bokföringsreglementet föreskrivs att advokat, som bedriver egen verksamhet, är skyldig att inom sju månader efter utgången av varje räkenskapsår, till samfundets kansli insända revisionsberättelse. Det som skall skickas till Advokatsamfundet är ett revisorsintyg. Mallar, samt fullständig information om vad ett revisorsintyg skall innehålla, finns på Advokatsamfundets hemsida.

En fråga som revisorsintyget skall klargöra är att upplysning om att föreskrivet utbildningskrav uppfyllts har lämnats. Kravet på vidareutbildning infördes 2004, och innebär numer att ledamot varje kalenderår skall genomgå 18 timmars utbildning. Hur utbildningen skall vara utformad för att kunna tillgodoräknas, vad som gäller för utbildningskravet vid tillfälliga arbetsavbrott – såsom sjukdom, föräldraledighet etc. – redogörs för i riktlinjerna för professionell vidareutbildning av advokater.

Revisorsintyget

Disciplinnämnden har vid flera tillfällen under året haft att bedöma ärenden där skyldigheten att ge in revisorintyg inte uppfyllts. I ärendena har i regel beslutats om erinran (13/1270) (13/2081) (12/1706).

I sådana beslut där skyldigheten att komma in med handlingar inte uppfyllts, konstaterar nämnden att skyldigheten fortfarande föreligger och att en fortsatt underlåtenhet kan komma att leda till ytterligare påföljder. Påföljden har då, om det handlar om upprepning trots tidigare beslut, blivit strängare. Således har en advokat som trots tidigare disciplinnäringsbeslut inte kommit in med begärda revisorsintyg tilldelats varning med straffavgift 10 000 kr (14/0422).

Finns det brister i flera avseenden och har advokaten gjort sig skyldig till liknande brott mot god advokatsed förut, har påföljden också blivit strängare; en advokat som inte uppfyllt utbildningskravet två år i följd, tagit ett lån i strid med aktiebolagslagens låneförbudsregler och tidigare gjort sig skyldig till liknande åsidosättanden, har således tilldelats varning med straffavgift 10 000 kr (12/1374).

Att vänta med att komma in med revisorsintyg till efter det att styrelsen tagit upp ett disciplinärende, har bedömts försvåra Advokatsamfundets handläggning. I ett ärende där intyg kom in och var utan anmärkning har emellertid nämnden, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, låtit saken bero vid ett uttalande (12/2076). En advokat som i ett mycket sent skede kom in med intyg och begärda yttranden har tilldelats erinran (12/0814), medan

en advokat som likaledes kom in med begärda handlingar i ett mycket sent skede, men där det dessutom saknats revisorsintyg och förelegat brister i utbildningen för andra räkenskapsår, har tilldelats varning (12/0643).

Advokat som inte hade kommit in med revisorsintyg avseende två räkenskapsår och som därutöver lämnat oriktiga besked till Advokatsamfundet om huruvida han skickat eller skulle skicka in dem tilldelades varning med straffavgift 5 000 kr (13/1414).

Avvikelser i revisionsberättelsen

Om det av revisorsintyget framgår att avgiven revisionsberättelse avviker från standardutformningen, tillskrivs advokaten av Advokatsamfundets kansli med begäran om att skicka in revisionsberättelsen samt ett yttrande över avvikelserna. En advokat som i ett sent skede inkommit med revisorsintyg för två räkenskapsår och som inte – trots anmodan – kommit in med revisionsberättelserna för de aktuella åren tilldelades i ett beslut i början av året erinran (12/0602). Disciplinnämnden har under året emellertid skärpt synen på sådana situationer. Att efter anmodan inte komma in med revisionsberättelse, skulle med stor sannolikhet leda till varning.

En anmärkning i revisionsberättelsen om att skatter, sociala avgifter och mervärdesskatt inte har redovisats i rätt tid har lett till erinran (12/1372). Likaså anmärkning om att det förelegat ett förbjudet lån (13/III6). Anmärkningar om förbjudet lån, väsentliga brister i bolagets redovisningsrutiner och för sent inbetalda skatter och avgifter har sammantagna bedömts utgöra ett allvarligt åsidosättande av god advokatsed (13/0263). Advokaten hade i det ärendet också i ett sent skede kommit in med begärda handlingar, och inte – trots påminnelser – svarat på ett föreläggande från Advokatsamfundet, samt tidigare gjort sig skyldig till liknande förseelser. Det ledde till varning med en straffavgift om 15 000 kr.

Personliga inställelser

Nämnden har under året haft två personliga inställelser i revisionsärenden. I det ena ärendet saknades länge intyg för sammanlagt fyra räkenskapsår. Kvällen före nämndens sammanträde, till vilket advokaten kallats att inställa sig, kom intyg in för tre av åren. Utbildningskravet var för vissa av dessa inte uppfyllt, och advokaten hade tidigare erhållit disciplinär påföljd för att inte ha uppfyllt utbildningskravet andra räkenskapsår. Därutöver hade advokaten tidigare erhållit påföljd för att inte ha kommit in med intygen för de räkenskapsår som var aktuella i ärendet. – Advokaten tilldelades varning med straffavgift om 25 000 kr (12/1781).

Advokaten som kallades i det andra revisionsärendet uteslöts ur Advokatsamfundet. Nämndens motivering var följande (13/1276).

Nämndens bedömning och beslut

Av utredningen framgår att A inte har kommit in med revisorsintyg för något av åren 2006–2013. A har tidigare tilldelats erinran för underlåtenhet att komma in med revisorsintyg för åren 2006–2009. Nämnden har i samband därmed konstaterat att skyldighet fortfarande föreligger för A att ge in revisorsintygen.

A har under ärendenas handläggning lämnat motstridiga och oklara uppgifter om anledningen till att han inte har gett in föreskrivna revisorsintyg och möjligheterna att fullgöra sina skyldigheter.

A:s underlåtenhet har omöjliggjort Advokatsamfundets tillsyn över hans advokatverksamhet under åtta år i följd. Av hans egna uppgifter får anses framgå att han inte kommer att kunna komma in med revisorsintyg för åren 2006, 2007 och 2008 samt del av 2009, vilket innebär att Advokatsamfundets tillsyn över hans advokatverksamhet beträffande dessa år slutgiltigt omöjliggjorts.

Vidare har A försvårat Advokatsamfundets handläggning genom att trots beviljade anstånd inte komma in med yttrande.

Sammantaget har A allvarligt åsidosatt sina plikter som advokat. Med hänsyn särskilt till att hans underlåtenhet att komma in med revisorsintyg pågått under ett stort antal år finner nämnden att omständigheterna är synnerligen försvårande. Vad A framfört som förklaring till sin underlåtenhet och om sina möjligheter att i fortsättningen bedriva sin advokatverksamhet i enlighet med Advokatsamfundets regler föranleder inte någon annan bedömning.

På grund härav beslutar nämnden att utesluta A ur Advokatsamfundet enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Skyldigheten att svara Advokatsamfundet

Av 8 kap. i de vägledande reglerna om god advokatsed (VRGA) framgår att en advokat är skyldig att inom förelagd tid inkomma med yttrande och svaromål som begärs av Advokatsamfundets styrelse eller disciplinnämnd eller av generalsekreteraren eller dennes medhjälpare.

Disciplinnämnden har under året publicerat ett avgörande som belyser denna regel. I det ärendet hade en advokat tillskrivits om att yttra sig över en anmälan som kommit in mot denne. Advokaten svarade inte inom förelagd tid och Advokatsamfundet skickade både en första och en andra påminnelse till advokaten. I den andra påminnelsen anmodades advokaten att omgående, senast visst datum, inkomma med begärt yttrande, vid äventyr att ärendet annars skulle komma att avgöras. Advokaten kom in med yttrande långt efter senast förelagd tid, och nämnden konstaterade därvid att advokaten, genom att dröja med att inkomma med begärt yttrande försvårat Advokatsamfundets handläggning, och att advokaten härigenom åsidosatt sina plikter som advokat. Av utredningen i ärendet framgick dessutom att advokaten inte återkommit till anmälaren vid kontaktförsök och att advokaten inte hanterat kommunikering av en dom. Erinran tilldelades (13/0115).

Personlig inställelse

I ett fall kallade disciplinnämnden en advokat till personlig inställelse i tre ärenden samtidigt grundade på tre separata anmälningar, för att advokaten – trots förelägganden och påminnelser från Advokatsamfundets kansli och tidigare delbeslut från disciplinnämnden – inte kommit in med yttranden över anmälningarna.

Nämnden gjorde följande bedömning beträffande samtliga tre ärenden tillsammans.

I samtliga ovan behandlade ärenden har A, trots ett stort antal påminnelser och trots att han genom delbeslut [i två av ärendena] tilldelats varning med straffavgift för sin underlåtenhet att komma in med begärda yttranden, först vid den muntliga förhandlingen avgett yttranden. Genom sin underlåtenhet har A allvarligt åsidosatt sina plikter som advokat. Särskilda skäl att ålägga straffavgift föreligger. Vad A framfört om sitt hälsotillstånd föranleder inte någon annan bedömning.

Påföljden blev sammantaget varning och straffavgift 25 000 kr (13/1254, 13/1632, 14/0648).

Yppande av förlikningserbjudanden

Enligt 5.7 VRGA får en advokat inte utan motpartens samtycke i ett rättsligt förfarande yppa av motparten framfört förlikningserbjudande.

Nämnden hade i ett ärende, i vilket advokaten i en skrivelse till tingsrätten hade lämnat uppgift hänförlig till grunden för en tvist, att göra en tolkning av bestämmelsen beträffande omfattningen av informationen som skyddas. I beslutet, som sedan publicerades, gjorde nämnden följande bedömning.

Syftet med förbudet att yppa motpartens förlikningserbjudande är att underlätta förlikningsförhandlingar och det bör därför inte vara begränsat till förlikningserbjudandet i sig. Eftersom de aktuella uppgifterna rörde grunden för tvisten och därmed den sak förlikningsdiskussionerna gällde har A inte ägt yppa dem vid tingsrätten. Genom att ändå göra det har han åsidosatt sina plikter som advokat.

Advokaten tilldelades erinran (13/0819). Två ledamöter var av skiljaktig mening, och ansåg inte att advokatens lämnande av uppgifterna skulle medföra någon åtgärd. Den skiljaktiga meningen löd så här:

Enligt punkt 5.7 i de vägledande reglerna om god advokatsed får inte en advokat utan motpartens samtycke yppa ett av motparten framfört förlikningserbjudande i ett rättsligt förfarande. Av kommentarerna till bestämmelsen framgår att det bara är själva förlikningserbjudandet som sådant som omfattas av förbudet.

Intressekonflikter

För att kunna säkerställa att advokats oberoende, lojalitet och tystnadsplikt upprätthålls finns det regler till förhindrande av att intressekonflikter uppstår och hur advokaten ska förfara om en sådan situation uppkommer. Denna typ av ärenden ökar i antal.

Friande avgöranden

Disciplinnämnden har under året publicerat två friande avgöranden av intresse för bedömningen av huruvida en intressekonflikt föreligger eller inte.

Det ena hänförde sig till en entreprenadrättslig tvist. Nämnden konstaterade att det inte förelegat hinder för advokaten att åta sig uppdrag mot ett bolag som tidigare varit klient på byrån; detta med hänsyn till att tidigare uppdrag varit begränsat, avsett en annan sak och att det gått nästan tre år

sedan dess, samt till att information som kan ha haft betydelse för det nya uppdraget inte erhållits (13/1094).

Det andra hänförde sig till familjerätt. I det ärendet var advokaten företrädare för modern i ett vårdnadsmål mot fadern. Samtidigt hade advokaten fått i uppdrag av modern att ansöka om stämning angående ogiltighetsförklaring av den faderskapsbekräftelse i vilken fadern angavs som far till barnet. Nämnden beslutade – med hänvisning till att modern var ställföreträdare för barnet i faderskapstvisten – att det inte förelegat hinder för advokaten att samtidigt företräda modern i vårdnadstvisten (14/0089).

I ett annat ärende under året, där något brott mot god advokatsed inte heller befanns föreligga, hade advokaten 2009 lämnat anmälaren rådgivning mot dennes dåvarande hustru angående vårdnad och boende för parets gemensamma barn. Anmälaren anmärkte på att advokaten nu representerade hans dåvarande hustru i ärende rörande vårdnad, barns boende och umgänge med barn, mot honom. Nämnden fann att utredningen inte visade att advokaten vid rådgivningen 2009 fått del av information som kan ha betydelse i ärendet där han företrädde före detta hustrun. Med hänsyn härtill och till den tid som gått sedan rådgivningen till anmälaren, samt med beaktande av vad som framkommit om arten och omfattningen av rådgivningen, hade rådgivningen för anmälaren inte utgjort hinder för advokaten att åta sig uppdraget för den före detta hustrun (13/1729).

Fällande avgöranden

Advokat har brutit mot god advokatsed då denne inte frånträtt uppdrag om vårdnad och umgänge för en klient, i samband med att en biträdande jurist – som varit särskild företrädare för klientens barn – började på byrån. Erinran tilldelades (14/0091). När det ett par månader senare visade sig att samma advokat, trots att disciplinnämnden i det tidigare beslutet konstaterat att det förelåg en jävssituation, inte frånträtt uppdraget, tilldelades advokaten en varning (14/1752).

Advokat som på makars uppdrag 2005 upprättat ett äktenskapsförord mellan dem har genom att därefter åta sig uppdrag som ombud för en av makarna i de tvister som uppkommit mellan dem efter skilsmässan åsidosatt sina plikter som advokat. Advokaten tilldelades erinran (13/2043).

Hinder bedömdes föreligga för advokat, som företrätt en av två makar och deras helägda moderbolag vid överlåtelse av aktier från ett dotterbolag till moderbolaget, att företräda en av makarna (samma make som advokaten tidigare företrätt) mot den andra rörande den senares utträde som delägare i moderbolaget. Advokaten tilldelades erinran (13/0683).

Erinran tilldelades också en advokat som varit styrelseordförande i stiftelser vilka förvärvat aktier i ett fåmansbolag. Förvärvet hade skett i anslutning till att advokaten haft uppdrag för fåmansbolaget. Nämnden konstaterade att advokatens uppdrag för fåmansbolaget hade medfört lojalitet även mot aktieägarna i bolaget och att advokaten genom förvärvet kommit att företräda motstående intressen (12/1564).

En advokat som det borde ha varit uppenbart för att han inte kunde åta sig uppdrag som försvarare för en misstänkt, på grund av olika tidigare och pågående uppdrag för en medtilltalad och dennes kontrollerade bolag samt närstående, har bedömts allvarligt ha åsidosatt god advokatsed (14/0663). Samma advokat hade i annat ärende som prövades samtidigt allvarligt åsidosatt sina plikter som advokat även i andra avseenden (se nedan under Frågor om överklaganden och missade frister m.m.), och nämnden bestämde den sammantagna påföljden till varning och straffavgift 50 000 kr.

Skyldigheten att lämna information om debitering och faktureringsprinciper

Enligt 4.1.4 VRGA skall advokat, i anslutning till att uppdrag antas, ange principerna för sin debitering samt upplysa klienten om vilka faktureringsrutiner som advokaten avser att tillämpa.

I kommentaren till regeln anges att med principerna för debitering avses vad som läggs till grund för bestämmandet av arvodet, och med faktureringsrutiner avses valet av faktureringsform samt frekvensen av faktureringen.

Nämnden har i ett publicerat avgörande tilldelat en advokat erinran för att denne inte i anslutning till att ett uppdrag om att upprätta äktenskapsförord antogs, lämnat erforderlig information (13/2158).

Ytterligare ett avgörande som ledde till erinran baserat på samma regel har beslutats under året (13/2190).

Särskilda frågor avseende utsatta klienter

Advokatsamfundets kansli har under året arbetat fram ett utkast till promemoria angående advokatens uppdrag för svaga eller utsatta klienter. Utkastet skickades ut genom cirkulär 20/2014 och finns att läsa på Advokatsamfundets hemsida.

Ämnet advokatens lojalitetsplikt avseende barn och sjuka diskuterades vidare på ett seminarium på Advokatdagarna den 6 november 2014.

Disciplinnämnden har under året haft att bedöma följande två ärenden hänförliga till ämnet.

i) Advokat, som varit offentligt biträde i mål om LVU, blev anmäld av sin klient (X). En av anmärkningarna som framställdes var att advokaten inte haft någon kontakt med klienten innan förhandlingen i förvaltningsrätten efter att ha fått ansökan om LVU. Nämnden tilldelade advokaten erinran med följande bedömning (14/0456).

A borde, när hon några dagar innan förhandlingen i förvaltningsrätten fått ansökan om LVU, ha kontaktat X, som är över 15 år, för att tillsammans med honom gå igenom ansökan, efterhöra hans inställning och förbereda honom inför förhandlingen. Att A upplevt det svårt att nå fram till X föranleder ingen annan bedömning. Genom att inte göra det har A åsidosatt sina plikter som advokat. Nämnden tilldelar därför A erinran.

ii) En advokat blev anmäld i ärende där han upprättat ett testamente mellan anmälares mor (X) och dennas sambo (vilket var den person som hade kommit med uppdraget). Anmälares gjorde gällande bl.a. att modern var dement, att testamentet var krångligt och att det var omöjligt för modern att hon visste vad hon undertecknade. Advokaten anförde att han, när han träffat modern vid undertecknandet, uppfattat henne som rättskapabel och att hon förstod innebörden av den förevisade handlingen. Han uppfattade inte modern som dement, och visste inte att hon varit föremål för demensvård. Nämnden gjorde följande bedömning (14/0471).

Med hänsyn till X:s höga ålder och till att det inte var hon själv som hade uppdragit åt A att upprätta testamentet borde A utöver sammanträffandet med båda vid undertecknandet närmare ha försäkrat sig om hennes förmåga att förstå innebörden av testamentet och att det gav uttryck för hennes yttersta vilja. Genom att inte göra det har han åsidosatt sina plikter som advokat. Nämnden tilldelar därför A erinran.

Särskilda frågor hänförliga till arvs- och familjerätt

Här redovisas några avgöranden som belyser de särskilda frågeställningar som uppkommer i ärenden hänförliga till familjerättens område. Avgörandena betonar i) det särskilda förtroendeförhållande som gör sig gällande vid upprättande av testamente, ii) vikten av att kontakta gåvogivaren vid upprättandet av gåvobrev (jfr 5.5.3. VRGA), och iii) att båda parter skall kontaktas vid upprättandet av äktenskapsförord (jfr 5.5.2. VRGA).

i) En advokat som hänvisat till en byråkollega att medverka till upprättande av ett testamente som advokaten visste innehöll förordnande till närstående till advokaten själv, har bedömts allvarligt ha åsidosatt sina plikter som advokat. Detta med hänvisning till det särskilda förtroendeförhållande som gör sig gällande vid upprättande av testamente. Nämnden fann att särskilda skäl att ålägga straffavgift förelåg, och advokaten tilldelades varning med straffavgift, som med hänsyn till omständigheterna bedömdes kunna stanna vid 30 000 kr (13/0727).

ii) En biträdande jurist hade upprättat ett gåvobrev avseende överlåtelse av en fastighet från far till söner. Den biträdande juristen hade kontaktats av en son, d.v.s. en av gåvomottagarna, och fadern gjorde en anmälan om att gåvohandlingen upprättats utan uppdrag från honom. Nämnden gjorde bedömningen att den biträdande juristen borde ha kontaktat fadern för att förvissa sig om att denne önskade upprätta ett gåvobrev med det innehåll som sonen redovisat. Underlåtenheten bedömdes principalen svara för, vilket ledde till en erinran (12/1710).

iii) Advokat, som upprättat och lämnat ut ett förslag till äktenskapsförord till sin klient utan föregående kontakt med båda parter, har tilldelats erinran (13/1255).

Frågor rörande överklaganden och missade frister m.m.

I detta avsnitt omnämns sådana nämndavgöranden som under året haft att göra med frågor hänförliga till missade överklaganden, missade tidsfrister och underlåtenhet att efterkomma förelägganden m.m.

Att ge in överklagande för sent har under året, i enlighet med praxis, lett till varning (13/0902). Samma påföljd har en advokat, som inte hade vidtagit tillräckliga åtgärder för att förvissa sig om huruvida klienten ville överklaga en dom eller inte, och som därför missat överklagandefristen, fått (13/1015).

Varning tilldelades också en advokat som inte efterkommit domstolens kompletteringsföreläggande vilket fått till följd att ett överklagande avvisades (13/2007).

En advokat som vid ett flertal tillfällen – såväl vad avsåg tidsfrister som innehåll i sak – inte efterkommit tingsrättens förelägganden, och där domstolen bedömt bristerna vara så betydande att skäl förelegat att avvisa advokaten som ombud, har tilldelats varning (12/2314).

I ett ärende där en av frågeställningarna var liknande, kallade nämnden till personlig inställelse. Hovrätten hade i det ärendet avvisat ett överklagande med hänvisning till att någon komplettering av överklagandeskriften inte kommit in, medan advokaten hade påstått bl.a. att han gett in en kompletterande inlaga inom för anstånd medgiven tid. I ärendet fanns ytterligare frågeställningar, och nämnden gjorde följande bedömning.

Av utredningen framgår att hovrätten avvisat X:s överklagande på grund av att någon kompletterande inlaga inte kom in till domstolen. Vidare framgår att A, som påstått att han gett in en kompletterande inlaga till hovrätten inom den för anstånd medgivna tiden, inte kontrollerat att inlagan kommit in till domstolen. Härigenom har A allvarligt åsidosatt sina plikter som advokat.

Vidare framgår av utredningen att A i vart fall på grund av oaktsamhet som måste anses grov i sin överklagandeskrift ställd till Högsta domstolen den 26 juni 2013 felaktigt uppgett att han den 10 maj 2013 gett in den kompletterande inlagan till hovrätten. Det framgår också av hans egna uppgifter att han helt förbisett Högsta domstolens föreläggande daterat den 31 oktober 2013 och att han därför inte avgett yttrande till domstolen. Genom vad som sålunda förevarit har A allvarligt åsidosatt sina plikter som advokat.

Samma advokat bedömdes i ett annat ärende, som prövades samtidigt, allvarligt

ha åsidosatt sina plikter som advokat genom att ha åtagit sig ett försvararuppdrag, som det på grund av intressekonflikt borde ha varit uppenbart för honom att han inte kunde åta sig (14/0663, se också ovan under Intressekonflikter).

I påföljdsfrågan gjorde nämnden följande bedömning.

Nämnden tilldelar A varning enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken. Särskilda skäl att ålägga straffavgift föreligger. Med hänsyn till att A på ett allvarligt sätt brutit mot flera av sina grundläggande plikter som advokat bör straffavgiften bestämmas till högsta belopp.

Nämnden ålägger därför A enligt 8 kap. 7 § tredje stycket rättegångsbalken att betala straffavgift till Advokatsamfundet med femtiotusen (50 000) kr.

Generalsekreteraren anmälde skiljaktig mening. Enligt den befanns omständigheterna vara i sådan grad försvarande att det förelåg grund för uteslutning.

En biträdande jurist borde, i enlighet med ett meddelande han skickat till en skiljeman om att han skulle återkomma, ha återkommit och gett in yttrande tidigare än vad som skett. Detta borde principalen ha övervakat. Principalen bedömdes genom att inte göra det ha åsidosatt sina plikter som advokat, varpå erinran tilldelades (13/1806).

Advokat som åtagit sig att rätta uppgifter i en inlaga till Högsta domstolen, tilldelades erinran för att denne – då det visade sig att rättelse inte gjorts – inte sett till att inlagan rättats (13/0876).

I ett ärende där anmärkning framförts bl.a. om att EU-bidrag inte sökts, uttalade nämnden att advokaten borde ha bevakat att ansökan om EU-bidrag gjordes (13/0645).

Ramen för advokatverksamheten

Gränsdragningsfrågor gällande vad som faller inom respektive utom ramen för advokatverksamheten har i nedan refererade fall i), ii) och iii), behandlats under året.

i) En advokat som var dödsbodelägare hade, enligt honom i egenskap av dödsbodelägare och inte i egenskap av advokat, skickat ett mail till dödsboets mäklare. I mailet uttryckte advokaten bl.a. att det ombud (också advokat) som företrädde motparten i en tvist mot dödsboet var en ”kvacksalvare till advokat”. Motpartsombudet, som fått del av mailet till mäklaren, anmälde

förfarandet. Nämnden konstaterade att advokatens handlande, då han använt advokatbyråns e-post och sin advokattitel i kommunikationen med mäklaren, hade skett inom ramen för advokatverksamheten. Vad gäller uttryckssättet, konstaterade nämnden att advokaten inte borde ha uttryckt sig på det sätt han gjort om anmälaren. Utöver uttalandet föranledde anmälan inte någon åtgärd (13/0690). Beslutet publicerades.

ii) En advokat som ägde en andel i en bostadsrättsförening har – med hänsyn till att han använt sin advokattitel i kommunikation med anmälaren – bedömts handla inom ramen för advokatverksamheten när han biträtt bostadsrättsföreningen. Advokaten var på egen begäran registrerad som ej verksam i Advokatsamfundets register, och befanns därför genom sitt angivna handlande ha brutit mot god advokatsed (13/0943).

iii) En advokat var ställföreträdare för en advokatfirma som i sin tur var svarandepart i en tvist i tingsrätten. Advokatens agerande som ställföreträdare för advokatfirman bedömdes ha skett inom ramen för advokatverksamheten (11/0464). Advokaten tilldelades varning för att han sammantaget försvårat tingsrättens handläggning av målet. I ärendet var utrett att

- a) han under pågående rättegång låtit avregistrera och skifta det bolag som advokatfirman bedrevs i,
- b) han efter avregistreringen gjorde invändning om partshabilitet,
- c) advokatfirman inte följde tingsrättens beslut om fortsatt likvidation eller påminnelse i beslutet om att registrera bolaget som varande i likvidation, och
- d) han inte lät sig delges kallelse till huvudförhandling, trots att kallelsen skickats mer än en månad före förhandlingen och till tre olika aktuella adresser.

Två ledamöter var av skiljaktig mening och ansåg att det mot advokatens bestridande inte var visat att han hade försvårat för tingsrätten att delge honom kallelsen. I övrigt var de ense med majoriteten.

Ett avgörande där omständigheterna i många delar var desamma, och som ledde till samma påföljd, beslutades samtidigt av nämnden (11/0465).

De båda sistnämnda ärendena hade ursprungligen överklagats av JK till Högsta domstolen. Högsta domstolen hade dock återförvisat ärendena till disciplinnämnden för ny prövning, då det under handläggningen i domstolen åberopats nya omständigheter som inte varit kända för disciplinnämnden vid nämndens prövning.

Ytterligare avgöranden från disciplinnämnden

Här följer exempel på några andra beslut som disciplinnämnden fattat under året. De presenteras under den utgång/påföljd som nämnden beslutade enligt följande: i) erinran, ii) varning, iii) varning med straffavgift, iv) uttalande, och v) ingen åtgärd.

i) Erinran

- Advokat hade till tingsrätten lämnat nedsättande och kränkande uppgifter om motparten utan att det i den aktuella situationen har tett sig försvarligt för att tillvarata klientens intressen (13/0803) (13/1721).
- Advokat hade insänt en bristfällig komplettering till tingsrätten och utan giltigt skäl dröjt med att till sin försäkringsgivare anmäla ett skadeståndsanspråk mot honom (13/0914).
- Advokat hade uttryckt sig synnerligen olämpligt – obalanserat och oförskämt – under ett telefonsamtal med en tingsfiskal (14/0239).
- Advokat hade inte varit tillgänglig under jourtid när tingsrätten försökt att nå honom (14/0219).
- Advokat hade föreslagit för sin klient att hon till motpartsombudet skulle uppge att klienten för närvarande företrädde sig själv, trots att så inte var fallet (13/1913).
- Advokat hade vägrat kontakt med motparten efter det att motparten meddelat advokaten att denne inte längre företräddes av ombud (13/2181).
- Advokat hade brustit i omsorg vad avser faktureringen av ett uppdrag och i hanteringen av ärende om fordran (13/0485).
- Advokat hade begärt att få sätta Z, som inte var advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå, i sitt ställe utan att ha haft tillräcklig kunskap om dennes kompetens och lämplighet för uppdragen. Advokaten hade vidare inte själv inhämtat samtliga klienters godkännande för substitutionen (14/0712).
- Advokat hade i egenskap av boutredningsman betalat ut medel ur boet för att reglera anmälares (en dödsbodelägares) skuld innan arvskiftet var genomfört (13/2237).
- Advokat hade vid flera tillfällen använt sitt klientmedelskonto för betalningar åt sina helägda bolag som inte funnits i advokatfirmans klientregister och som inte haft samröre med advokatverksamheten. Advokaten hade också haft ett styrelseuppdrag, som utgör ett advokatuppdrag, i ett bolag som inte antecknats i klientregistret (14/0119).
- Biträdande jurist hade tagit emot handlingar i ett ärende och inte varit i

stånd att redovisa vad som hänt med handlingarna. Principalen bedömdes ha åsidosatt sin övervakningsplikt (13/1336).

ii) Varning

- Advokat, som tidigare tilldelats erinran för att inte ha utfört ett uppdrag med tillbörlig skyndsamhet, hade inte efter disciplinnämndens tidigare beslut vidtagit tillräckliga åtgärder för att driva ärendet framåt (13/0655).
- Advokat som varit offentlig försvarare för en klient häktad med restriktioner hade vid tre tillfällen, varav vid två tillfällen efter häktningsbeslutet, kontaktat målsäganden för klientens räkning trots att klienten varit häktad i syfte att inte kunna kontakta eller påverka målsäganden. Kontakten med målsäganden skedde utan godkännande från åklagaren och även med förbigående av målsägandebiträdet (13/2230).
- Advokat hade utan giltigt skäl uteblivit från huvudförhandling, vilket ledde till att förhandlingen fick skjutas upp. Advokaten hade tidigare gjort sig skyldig till liknande försummelser vid flera tillfällen (13/1965, 13/2279).
- Advokat hade till tingsrätten lämnat oriktig uppgift; advokaten hade för sin klients räkning medgett förlängning av en preskriptionstid, men därefter gjort en preskriptionsinvändning vilken fått till följd att tingsrätten ogillat anmälarens (motpartens) talan (13/1814).
- Advokat hade utan föregående kontakt med sin klients (ett bolags) ställföreträdare medgivit ett käromål. Advokatens handlande hade lett till en dom där bolaget blivit betalningsskyldigt, och medfört risk för personligt betalningsansvar för ställföreträdaren (13/0686).
- Advokat hade i inlagor till tingsrätten utan fog framställt hot om be-
drägerianmälan mot olika personer, gjort för motpartens företrädare kränkande uttalanden samt lämnat nedsättande uppgifter och gjort kränkande uttalanden om vittnen vilka inte var försvarliga för att tillvarata klientens intressen (13/0298).

iii) Varning med straffavgift

- Advokat hade i skrivelse i disciplinärendet fällt yttranden om anmälaren och om dennes personliga förhållanden som måste framstå som kränkande och nedsättande för anmälaren och som varit ägnade att smutskasta honom inför nämnden. Yttrandena hade inte varit påkallade för att ta tillvara advokatens sak i disciplinärendet. Advokaten hade tidigare tilldelats varning med straffavgift för likartade brott mot god advokatsed (13/1162).

- Advokat som medverkat till ansökan om lagfart för sin klient, och som fångeshandling åberopat ett gåvobrev – trots vetskap om att villkoret om klientens övertagande av gäld hänförlig till fastigheten inte var uppfyllt – hade allvarligt åsidosatt sina plikter som advokat. Advokaten hade också i samma ärende i tingsrätten åberopat ett av motparten tidigare avgivet förlikningserbjudande, vilket också var ett åsidosättande av plikterna som advokat (13/0644).

iv) Uttalande

- Advokat som vid utformningen av sin kostnadsräkning räknat fel vid en summering, borde enligt nämnden ha varit mer noggrann vid sammanräkningen (13/2152).
- En advokat som mottagit en kallelse till en bouppteckningsförrättning i ett ärende där hon inte hade något uppdrag att företräda huvudmännen, borde med hänsyn till innehållet i kallelsen ha underrättat avsändaren om att hon inte hade något sådant uppdrag (13/0494). Kallelsen var ställd till advokaten och löd:

Ni har i skrift daterad i X-stad den 10 juni 2011 förklarat Er vara ombud för X:s två barn. Därför kallas Ni och Era två huvudmän till bouppteckningsförrättning måndagen den 4 juli år 2011.

v) Ingen åtgärd

- Det har inte funnits något hinder för advokat att hämta ut egendom som klienten haft rätt till, oaktat om advokaten känt till att åklagaren begärt att egendomen skulle tas i beslag (13/1793). Beslutet publicerades.

Disciplinnämndens sammansättning per den 31 december 2014

Advokat Lena Frånstedt-Lofalk, ordförande
Advokat Börje Samuelsson, vice ordförande
Advokat Dan Bullarbo
Advokat Leif Ljungholm
Advokat Jan Karlsson
Advokat Charlotta Falkman
Advokat Magnus Wallander
Advokat Helene Ek Sederholm
Lotty Nordling, offentlig representant
och f.d. chef för Allmänna reklamationsnämnden
Lars-Erik Lövdén, offentlig representant
Eva Eriksson, offentlig representant

Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg deltar i nämndens sammanträden och har rätt att skriva sig skiljaktig.

Disciplinnämndens föredragande och sekreterare: jur. kand. Sofia Rahm

SVERIGES ADVOKATSAMFUND
LABORATORIEGATAN 4, BOX 27321, 102 54 STOCKHOLM
TELEFON 08-459 03 00 TELEFAX 08-660 07 79
E-POST INFO@ADVOKATSAMFUNDET.SE
WWW.ADVOKATSAMFUNDET.SE